

© **А. В. Литвин**, канд. іст. наук, доц., КПІ ім. Ігоря Сікорського, **І. Г. Романченко**, канд. іст. наук, Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна», Київ, Україна

РЕТРОСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ «TECHNOLOGY ENTERTAINMENT DESIGN» (TED) ЯК БРЕНДА

У статті розглянуто історичні аспекти та чинники, що сприяли становленню TED, оскільки діяльність конференції не лише не втрачає свої позиції протягом тридцяти років, а продовжує набувати всесвітньої популярності. Проаналізовані джерела дали змогу виокремити ряд таких чинників, зокрема: збільшення кількості цікавих проектів та ініціатив, започаткованих TED, унікальність формату конференції; особливості добору спікерів, актуальність тем виступів, вимоги до виголошення промов, охоплення різних цільових аудиторій, залучення інноваційних технологій.

Ключові слова: TED; Technology Entertainment Design; конференція; ідеї; спікер; публічні промови; презентаційна грамотність.

Постановка проблеми

У всі часи важливим моментом комунікацій з громадськістю, суспільством були публічні виступи. Складно уявити галузь діяльності, де б можна було обійтися без вміння виступати публічно. Історія нараховує безліч прикладів, коли промови історичних постатей могли зносити їх на Олімп, або руйнували їхню кар'єру. Про це можна зустріти багато наукових досліджень та прикладних матеріалів, які можуть стати у нагоді тим, хто хоче оволодіти ораторським мистецтвом. Але останнім часом формат виступів почав змінюватися, оскільки інтенсивний розвиток суспільних

процесів та різноманітних технологій також вимагають певних змін у подачі інформації. Тому знаковим моментом в історії публічних промов є організація виступів у стилі TED, які стали не тільки популярними протягом останніх років, а й такими, що можуть об'єднувати, мотивувати, надихати. Організація цього процесу є достатньо цікавою для дослідження, оскільки фактично спікери TED не лише популяризують знання з різних галузей життя, але й формують презентаційну культуру й спонукають нас до саморозвитку.

Technology Entertainment Design (TED) — всесвітньо відома кон-

ференція, місією якої є розповсюдження думок, ідей, які можуть мотивувати нас до особистих та суспільних змін, тобто надихати людей з різних куточків планети робити оточуючий світ кращим. Президент і куратор конференції Кріс Андерсон вважає місією TED — сприяти поширенню потужних ідей. На його думку «якщо людина виступає правильно, то вона буквально електризує своїх слухачів і змінює їх уявлення про світ [1, С. 4].

Аналіз попередніх досліджень

Питаннями підготовки спікерів до виступів у різних форматах займаються переважно фахівці-практики, яким, у силу своєї професійної діяльності доводиться здійснювати організацію публічних виступів. Досить часто вони використовують ефективні прийоми, що є в арсеналі спікерів TED, але глибокого наукового аналізу особливостей цих виступів в Україні ще не було здійснено. Тому, для кращого розуміння зазначеного процесу, ми звернулися до матеріалів, що стосуються аспектів становлення TED як бранда, аналізуючи напрацювання організатора конференції Кріса Андерсона та дослідника ефективності прийомів успішних спікерів Карміна Галло. Не можна лишити поза увагою ряд авторів, які вважають, що використання TED-технологій під час навчального процесу може покращити якість сприймання та засвоєння знань серед учнів та студентів, зокрема Юлія Маковецька-Гудзь (Україна) визначила найцікавіші методики TED talks для вивчення риторики у ЗВО, а Катерина

Ваценко та Тетяна Ларіна (Білорусь) дослідили формування навичок презентаційної грамотності студентів з використанням матеріалів TED Talks під час вивчення ділової англійської мови.

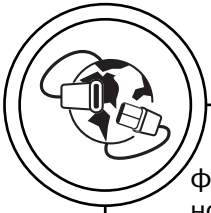
TED починалася як щорічна конференція, яка об'єднувала сфери технології (Technology), розваг (Entertainment) і дизайн (Design). Але останнім часом коло тем розширилося — може йти мова про те, що становить громадський інтерес, а саме: наукові розробки, бізнес, мистецтво, глобальні теми, з якими зараз стикається людство. Спікери TED намагаються поширювати свої ідеї серед непрофесіоналів, виголошуючи стислі й ретельно підготовлені промови. Така форма публічного виступу стала хітом в інтернеті — у 2015 році їх побачили понад мільярд людей [2, С. 12].

Мета роботи

Дослідження історичних аспектів та чинників становлення TED як бранда.

Результати проведених досліджень

Засновником проекту вважається Річард Сол Вурмен, талановитий графічний дизайнер. У місті Монтерей, штат Каліфорнія, США 1984 року був заснований приватний некомерційний фонд, що отримав назву TED. На першій лекції було представлено щойно випущений комп'ютер Macintosh та створений компанією Sony компакт-диск. На цій же конференції, у рамках свого виступу, французький математик Бенуа Мандельброт продемонстрував практичне застосування створеної ним теорії

фракталів, а фахівець зі штучного інтелекту Марвін Мінський роз'яснив нову модель розуму [5].

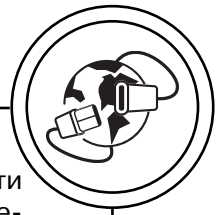
Хоча ця конференція пройшла успішно, але лише шість років потому відбувся наступний захід. З 1990 року конференцію вирішили проводити на регулярній основі, завдяки чому вона почала ставати популярнішою. У 2001 році Кріс Андерсон, який після закінчення Оксфорду запустив понад сто успішних журналістських проектів та сайтів, покидає попередню компанію, щоб присвятити весь свій час конференції TED, яку в тому ж році придбав створений ним некомерційний фонд «The Sapling Foundation». Кріс Андерсон перевизначив місію TED: «Ideas worth spreading», що звучить як: «Ідеї, варті поширення» [13]. Завдяки сайту TED.com до відеоматеріалів конференції отримала доступ широка аудиторія.

Кріс Андерсон так згадує цей етап свого життя: «Коли в кінці 2001 року я очолив TED, за моїми плечима був сумний досвід. Компанія, яку я створював п'ятнадцять років, перебувала на грані колапсу. Я шалено боявся чергового краху. Мені нелегко було переконати оточуючих прийняти мою точку зору. Я був майже впевнений, що все ось-ось завалиться. Але в той час TED проводила щорічну конференцію в Каліфорнії. Вів її харизматичний архітектор Річард Сол Вурман — серце і мозок всієї організації. Його яскрава особистість визначила весь характер цієї конференції. Щороку на ній були присутні близько 800 чоловік, і велика частина з них змирлася з думкою, що після відходу Вурмана TED помре [2, С. 20].

Останню конференцію Річард Сол Вурман провів у лютому 2002 року і у Андерсона тоді з'явився один єдиний шанс переконати, що TED подолає цей складний період. Тому він виступив з промовою, яка стала вирішальною для TED та яку сам вважав недосконалою, але завдяки їй йому вдалося переконати людей у перспективності проекту і за годину вже було продано 200 квитків на наступну конференцію, що й стало запорукою успіху. А через чотири роки Андерсон прийняв рішення викласти записи TED Talks у мережу. Виступи Білла Клінтона, Стіва Джобса, Білла Гейтса й інших знаменитих спікерів TED відразу стали інтернет-хітами.

Конференція TED, яка проводиться щорічно на західному узбережжі Північної Америки, є серцем TED. Більше тисячі людей відвідують цю п'ятиденну конференцію, присвячену технологіям, розвагам і дизайну, а також науки, бізнесу, мистецтва і глобальних проблем, які стоять перед нашим світом. Понад 70 ораторів виступають на головній сцені, щоб озвучити 18-хвилинні доповіді та короткі презентації, включаючи музику й гумор [11].

Наразі у штаті TED працює понад 150 людей. Кріс Андерсон так характеризує цей процес: «Ми намагаємося знайти найкращих спікерів для платформи й отримуємо близько 20 тисяч пропозицій щодо спікерів щорічно, які лишають глядачі на нашому сайті. Наші TEDx-організації є по всьому світу. Ми завжди переглядаємо, хто там виступає. Але немає жодного визначеного алгоритму пошуку спікерів. Це

не рішення суддів, а просто пошук людьми беззаперечно гарних ідей в цей конкретний момент. Критерій відбору тем виступів та спікерів на TED — це знайти ідеї, які варті поширення. Зазвичай ми насамперед шукаємо когось, хто робить щось визначне, про що раніше ще не розповідалося у такій формі» [7].

Становленню TED як міжнародного бренда сприяло те, що діяльність конференції почала істотно розширюватися завдяки започаткуванню нових успішних програм та ініціатив:

- конференція TED;
- конференція TEDGlobal;
- щорічний TED Prize;
- відкритий проєкт «Переклади»;
- відкритий проєкт «TV»;
- TED Fellows — натхненні послідовники TED;
- конференції TEDx.

У 2005 році, у рамках TED, було організовано щорічну премію (TED Prize), де видатним особистостям дається можливість реалізувати свої ідеї. Протягом перших років щорічно присуджувалися три премії й переможцям вручали по 100000 доларів. Починаючи з 2010 року присуджується тільки одна премія і сума нагороди почала зростати й згодом премія починає становити 1000000 доларів. На думку організаторів та експертів TED грошова винагорода присуджується далекоглядній людині з новітнім, сміливим баченням, яке може сприяти глобальним змінам [10].

У 2009 році конференцію перенесли у Лонг-Біч (Каліфорнія), а у 2014 році TED-конференція була проведена у Ванкувері (Ка-

нада), щоб продемонструвати зростаючий міжнародний інтерес до цього формату.

Медіа ініціативи компанії TED включають у себе сайт TED.com, який почав функціонувати з 2007 року і на якому нові дискусії TED Talks викладаються щодня, а також проєкт «Відкритий Переклад» (Open Translation Project), що надає субтитри і можливість добровольцям з усього світу перекладати будь-які дискусії TED Talks, їхній формат — це представлення добре продуманої та підготовленої ідеї за 18 хвилин, тому що це час, протягом якого аудиторія здатна утримувати увагу, не втрачаючи інтерес до доповіді. Довшим виступ не може бути, і це також є ще одним чинником успіху TED. У більшості випадків — це дуже цікаві, структуровані промови, які подаються емоційно, часто з елементами гумору і містять різні приклади та історії. Програми TED мають понад мільярд переглядів за рік.

В Україні відеозаписи виступів (TED Talks) набувають щороку все більшої популярності, охоплюючи глядачів різних вікових категорій та з різноманітними інтересами і уподобаннями, оскільки серед тем конференції кожен може знайти для себе щось цікаве та повчальне. Важливо, що після перегляду виступів у більшості виникає бажання поділитися ними з друзями чи знайомими. Тому можна сказати, що ще однією складовою частиною успіху конференції є — «вірусність» таких виступів. Але ця «вірусність» може виникати лише у випадку чогось незвичайного, нестандартного, вартого уваги інших. Саме такими є виступи спікерів

TED, адже вони діляться власними відкриттями, ідеями, напрацюваннями, досвідом, подаючи їх у доступній та нетрадиційній формі.

TEDGlobal — це конференція, присвячена людській винахідливості шляхом вивчення ідей, інновацій та творчості з усього світу. Квитки на цю конференцію коштують 6000 доларів, та не зважаючи на це вони розпродаються дуже швидко [14].

Перша всесвітня зустріч TEDGlobal була проведена в Оксфорді у 2005 році, теми виступів у цілому повторюють формат TED, проте загальний акцент зміщений у сторону глобальної тематики. Зокрема, темою зустрічі TEDGlobal, що пройшла 21–24 липня 2009 року в Оксфорді була: «Сутність небачених речей» («The Substance of Things Not Seen»), а TED 2010, яка відбулася 9–13 лютого 2010 року в Лонг-Біч, Каліфорнія: «Що світ потребує зараз» («What the World Needs Now»).

TEDx виник у 2009 році, з появою так званої ліцензії TED, яку могла отримати будь-яка людина, що могла організувати конференцію в цьому форматі. Приставка «x» у цьому випадку означає, що це — окремий захід, який не відноситься до «великої» щорічної конференції [8].

Отже, формат TEDx пропонує окремим людям або групам людей влаштовувати локальні, самостійно організовані заходи по всьому світу. Щодня проходить близько п'яти подібних заходів, а їх географія охоплює 130 країн. Протягом 2019 року було проведено понад 3600 заходів TEDx у багатьох країнах. Витрати на

цю програму включають постійне навчання та семінари для учасників, а також охоплення нових спільнот, оскільки головна ціль — підтримка цього глобального міжнародного співтовариства.

Кріс Андерсон зауважив, що він «неймовірно вражений TEDx — цим величезним всесвітнім рухом. Їх організують часом доволі ідеалістичні та доволі юні люди, які хочуть жити, ділячись ідеями, й люблять демонструвати усе різноманіття, збираючись разом. Це надзвичайно обнадійливий знак щодо майбутнього нашого світу» [7].

В Україні TEDx з 2009 року також проводиться. У Києві перша така подія мала назву «Що Україні потрібно сьогодні». Аудиторія склала більше двохсот людей, живу трансляцію подивилось близько восьмидесяти глядачів. Зараз виступи організують як у містах-мільйонниках, так і в маленьких локальних містечках. Варто зауважити, щодо переліку стипендіатів TED Fellows вперше потрапила українка — журналістка Ольга Юркова, яка виступала у Ванкувері на головній TED-сцені [4].

Проект TED Fellows допомагає новаторам з усього світу стати частиною спільноти TED і з його допомогою домогтися ще більших успіхів. Програма TED Fellows забезпечує трансформаційну підтримку глобальної спільноти більш ніж 490 видатним особистостям, які працюють у різних галузях і сприяють позитивним змінам у всьому світі [13]. TED Fellows повністю оплачують всі витрати, пов'язані з конференцією, але для цього учасникам до-

водиться проходити дуже строгий відбір —десь близько 500 чоловік на місце.

Як зазначалося раніше, TED Open Translation Project —це відкритий проект «Переклади», що дозволяє зробити будь-який виступ доступним для жителів різних країн світу [6]. Переклади здійснюють волонтери з усього світу, пропонуючи субтитри та інтерактивні транскрипти. Щороку у проєкті бере участь більше ста волонтерів, які переводять виступи на п'ятдесят мов світу.

Ще однією молодіжною та освітньою ініціативою TED є TED-Ed, яка спрямована на те, щоб організувати обмін цікавими ідеями і знаннями між вчителями та учнями з усього світу. TED-Ed підтримує навчання у різних інноваційних форматах, а саме створення відео-бібліотеки оригінальних анімованих уроків, надання міжнародної платформи для вчителів з метою створення власних інтерактивних уроків, допомога учням з усього світу привносити ідеї TED у свої школи і здобувати навички грамотності презентації або святкування інноваційного лідерства у глобальній мережі TED-Ed, що нараховує більше 250000 вчителів. Програма TED-Ed Clubs допомагає студентам знаходити, досліджувати та представляти свої великі ідеї у вигляді коротких бесід у стилі TED. Найкращих доповідачів з клубів TED-Ed запрошують до Нью-Йорка два рази в рік. Кожен клуб також отримує гнучку програму публічних виступів TED-Ed і можливість спілкуватися з глобальною мережею молодих людей з потужними ідеями, якими варто поділитися [9].

Значну роль у формування позитивного іміджу TED та становлення його як міжнародного бренду зіграв Кармін Галло, який особисто взяв інтерв'ю у найпопулярніших ораторів TED, проаналізувавши понад 500 TED-виступів, а це більше 150 годин відеозаписів. З цієї величезної кількості інформації він вивів дев'ять загальних закономірностей та описав їх у своїй книзі «Презентації в стилі TED: 9 прийомів кращих в світі виступлень», яка стала бестселером. Важливим є те, що при цьому він консультувався з провідними світовими нейробіологами, психологами та фахівцями з комунікації, щоб зрозуміти у чому полягає ефективність цих закономірностей. Кармін Галло хотів не просто дати інструкції, як професійно робити презентації, він знайшов наукове обґрунтування кожному з цих дев'яти пунктів. Він вважає, що «не має значення, наскільки видатними є наші ідеї, якщо ми не можемо когось надихнути ними. Ідеї гарні рівно настільки, наскільки активні дії, до яких спонукає виклад цих ідей» [3].

Висновки

Проаналізовані інформаційні джерела щодо діяльності конференції, дали можливість виокремити чинники, які сприяли становленню TED як міжнародного бренду, серед них: унікальність формату конференції; серйозний добір спікерів та чіткі вимоги до промов; залучення відомих людей до виступів; актуальність тем виступів; розширення напрямів діяльності; залучення різних цільових аудиторій; використання

інноваційних технологій; конкурентоздатність продукту, а саме — уміння подати важливі думки, ідеї в доступній формі, та, найголовніше — протягом тридцяти років дотримання головного принципу

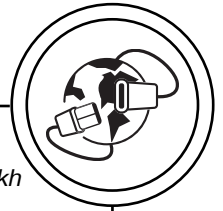
TED: «Єдине, що по-справжньому важливо в публічних виступах, — це не впевненість, не манера поведінки і не вміння гарно говорити. Головне. – мати те, що варто сказати [1, С. 11].

Список використаної літератури

1. Андерсон К. TED Talks. Слова меняют мир. Первое официальное руководство по публичным выступлениям / К. Андерсон. Москва: Эксмо, 2016. 288 с.
2. Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів / пер. з англ. О. Асташова. 2-ге вид. Київ: Наш формат, 2017. 256 с.
3. Галло Кармин. Презентации в стиле TED: 9 приемов лучших в мире выступлений / Г. Кармин. Москва: Альпина Паблишер, 2017. 254 с.
4. Курбанова Аліна. Що таке TEDx та чому варто витратити час на перегляд цих відео. Nachasi. 2018. 26 квіт. URL: <https://nachasi.com/2018/04/26/shho-take-tedx/>.
5. TED — идеи, достойные распространения. Вестник Кипра. 2015. 14 нояб. URL: <https://www.vkcyprus.com/articles/1257-ted-idei-dostojnye-rasprostraneniya>.
6. Соколова Елена. TED — что это, какие идеи достойны глобального распространения и как это происходит. Финансовый вопрос. URL: <http://finvopros.com/ted-chto-eto.html>.
7. Толокольникова Катерина. Керівник TED Кріс Андерсон: «Всі вдалі виступи починаються з бажання зробити аудиторії подарунок». Українська правда. Життя. 2017. 24 лют. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/02/24/222748/>.
8. Фомина Елена. Как устроены конференции TEDx в России и чем они отличаются от западных TED. Стиль. 2018. 10 авг. URL: <https://style.rbc.ru/life/5b6bf3349a7947c31e52bf3c>.
9. About TED-Ed. TED. Ideas worth spreading. URL: <https://www.ted.com/about/programs-initiatives/ted-ed>.
10. Scripture Natasha. What is the TED Prize (and how can you win next year's)? TED Blog. 2014. March, 26. URL: <https://blog.ted.com/what-is-the-ted-prize-and-how-can-you-win-next-years/>.
11. TED Conference. URL: <https://www.ted.com/attend/conferences/ted-conference>.
12. TED Fellows Program. TED. Ideas worth spreading. URL: <https://www.ted.com/participate/ted-fellows-program>.
13. TED. Ideas worth spreading. URL: <https://www.ted.com/>.
14. TEDGlobal: Recent past TEDGlobal conferences (Arusha, Tanzania, August 27–30, 2017). TED. Ideas worth spreading. URL: <https://www.ted.com/attend/conferences/tedglobal>.

References

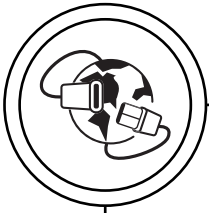
1. Anderson, K. (2016). *TED Talks. Slova menyayut mir. Pervoe ofitsial'noe rukovodstvo po publichnyim vystupleniyam*. Moscow: Eksmo, 288 p. [in Russian].

2. Anderson, K. (2017). *Uspishni vystupy na TED. Retsepty naikrashchykh spikeriv*. Kyiv: Nash format, 256 p. [in Ukrainian].
3. Karmin, G. (2017). *Prezentatsii v stile TED: 9 priemov luchshikh v mire vystupleniy*. Moscow: Al'pina Publisher, 254 p. [in Russian].
4. Kurbanova, A. (2018). Shcho take TEDx ta chomu varto vytrachaty chas na perehliad tsykh video. *Nachasi*. Retrieved from <https://nachasi.com/2018/04/26/shho-take-tedx/> [in Ukrainian].
5. (2015). TED — idey, dostoyne rasprostraneniya. *Vestnik Kipra*. Retrieved from <https://www.vkcyprus.com/articles/1257-ted-idei-dostojnye-rasprostraneniya> [in Russian].
6. Sokolova, E. TED — chto eto, kakie idey dostoyne global'nogo rasprostraneniya i kak eto proiskhodit. *Finansovyy vopros*. Retrieved from <http://finvo-pros.com/ted-chto-eto.html> [in Russian].
7. Tolokolnikova, K. (2017). Kerivnyk TED Kris Anderson: 'Vsi vdali vystupy pochynaiutsia z bazhannia zrobyty audytorii podarunok'. *Ukrainska pravda*. Zhyttia. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/society/2017/02/24/222748/> [in Ukrainian].
8. Fomina, E. (2018). Kak ustroeny konferentsii TEDx v Rossii i chem oni otlischayutsya ot zapadnykh TED. *Stil'*. Retrieved from <https://style.rbc.ru/life/5b6bf3349a7947c31e52bf3c> [in Russian].
9. *About TED-Ed. TED. Ideas worth spreading*. Retrieved from <https://www.ted.com/about/programs-initiatives/ted-ed> [in English].
10. (2014). Scripture Natasha. What is the TED Prize (and how can you win next year's)? *TED Blog*. Retrieved from <https://blog.ted.com/what-is-the-ted-prize-and-how-can-you-win-next-years/> [in English].
11. *TED Conference*. Retrieved from <https://www.ted.com/attend/conferences/ted-conference> [in English].
12. *TED Fellows Program. TED. Ideas worth spreading*. Retrieved from <https://www.ted.com/participate/ted-fellows-program> [in English].
13. *TED. Ideas worth spreading*. Retrieved from <https://www.ted.com/> [in English].
14. (2017). *TEDGlobal: Recent past TEDGlobal conferences. TED. Ideas worth spreading*. Retrieved from <https://www.ted.com/attend/conferences/tedglobal> [in English].

В статье рассмотрены исторические аспекты и факторы, способствовавшие становлению TED, поскольку деятельность конференции не только не теряет свои позиции в течение тридцати лет, а продолжает приобретать всемирную популярность. Проанализированные источники позволили выделить ряд таких факторов, в частности: увеличение количества интересных проектов и инициатив, начатых TED, уникальность формата конференции; особенности отбора спикеров, актуальность тем выступлений, требования к произнесению речей, охват различных целевых аудиторий, привлечения инновационных технологий.

Ключевые слова: TED; Technology Entertainment Design; конференция; идеи; спикер; публичные речи; презентационная грамотность.

The article discusses the historical aspects and factors that have contributed to the emergence of TED, as the conference has not only lost its position for thirty years, but continues to gain worldwide popularity. Technology Entertainment Design is a world-renowned conference whose mission is to spread thoughts, ideas that can motivate us to make personal and societal changes, that is, to inspire people from around the globe to make the world better. The emergence of TED as an international brand was facilitated by the fact that the areas of activity began to expand significantly due to the launch of new successful programs and initiatives: the TED Conference; TEDGlobal Conference; the annual TED Prize; open project 'Translations'; open project 'TV'; TED Fellows; TEDx conferences. TEDGlobal is a conference dedicated to human ingenuity through the study of ideas, innovations and creativity from around the world.

Keywords: TED; Technology Entertainment Design; conference; ideas; speaker; public speaking; presentation literacy.

Рецензент — Н. М. Фіголь, канд. філол. наук,
доц., КПІ ім. Ігоря Сікорського

Надійшла до редакції 16.12.19